

Telefon št. 30-40

VOJNI INVALID

GLASILO UDR. VOJNIH INVALIDOV KRALJEVINE JUGOSLAVIJE
OBLASTNEGA ODBORA V LJUBLJANI

List izhaja vsakega
25. v mesecu. Posre-
mezna št. 1 Din.
— Naročnina meseč-
no 1 Din. — Roko-
pisi se ne vračajo.
— Nefrankirana pi-
sma se ne sprejema-
jo. — Uredništvo in
upravnništvo v Ljub-
ljani, št. Peterška
vojašnica.
Telefon št. 30-40.

Spominske svečanosti na vojaških grobovih o Vseh svetih

Da izkažemo čast vojakom iz svetovne vojne in vsem drugim, ki počivajo v obširnem gaju vojaškega pokopališča pri sv. Križu, je letos prevzelo Udruženje vojnih invalidov v zvezi z vsemi drugimi bojevnimi organizacijami, udruženjem rezervnih oficirjev in dobrovoljcev to običajno prireditev, ki se bo vršila na dan Vseh Svetih t. j. 1. novembra t. l. popoldne na ljubljanskem pokopališču.

Sporod bo sledeči:

1. Godba otvori slavlje z religioznim koralom.
2. Združeni pevski zbori zapoje prvo žalostinko.
3. Govor bivšega kurata g. Bonača.
4. Častna salva padlim v pozdrav.

5. Godba zaigra žalno koračnico.
6. Duhovščina zapoje »Reši me o Gospod«.
7. Pevci zapoje »Oj Doberdob«.
8. Godba zaključi slavlje.

Začetek bo po končanih molitvah pri Križu, ki začne ob 15. uri.

Vsi oficijelni zastopniki in predstavniki, zlasti bojevnih organizacij, ter celokupno občinstvo se vljudo vabi k udeležbi te proslave.

Zastopstvo naj se zbere pred začetkom okoli vojnega spomenika.

Drugi dan 2. novembra t. l. pa se bere žalna maša za vse padle in umrle vojake in vojne žrtve ob 9. uri v Frančiškanski cerkvi. Želja je, da se občinstvo tudi te udeleži v čim večjem številu.

Jugoslavenski javnosti.

Svetovna vojna je pretresla temelje družabnega reda in povzročila mnogo novih političnih in gospodarskih ter socialnih vprašanj. Med slednjimi zavzema po svoji važnosti prvo mesto invalidsko vprašanje. Gigantski boj, med zavezniškimi in centralnimi državami se je končal z ogromnim številom vojnih žrtev, jih štejemo na milijone.

Invalid se pojavlja v povojni družbi kot nov socialni in gospodarski problem, ki sili državnike, sociologe in cel kulturni svet k resnemu razmišljanju o tem, kako naj se nadomesti škoda, ki jo je invalid utrpel brez lastne krivde pri izvrševanju svoje dolžnosti do države. To pomeni: vsposobiti invalida za delo, da postane zopet vreden član človeške družbe. Naravno je torej, da so vojskujoče se države resno začele s proučevanjem invalidskega kot socialnega in državnega vprašanja. Njegovo reševanje pa zahteva točno poznavanje invalidske duše.

Z vidika invalidske duše zahteva oskrba vojnih žrtev dvojno smer: moralno, ki stremi za tem, da vzbudi v invalidu vero v boljšo bodočnost življenja, torej da zdravi ranjeno dušo in materialno, ki zasleduje cilj, da ustvari vojni žrtvi možnost za delo in zaslužek z ozirom na njegovo duševno in telesno sposobnost.

Oskrba invalidov v omenjenih smereh je prepuščena pri nas samo državi, ki pa v to svrhu z ozirom na težko gospodarsko stanje ne razpolaga z zadostnimi sredstvi. Med tem, ko je v zapadni Evropi smatrala kulturna družba za svojo dolžnost, da priskoči pri reševanju invalidskega vprašanja državi na pomoč, je pri nas daleč zaostala, ker je že pozabila na strahote svetovne vojne. To dokazuje in potrjuje najnovejši slučaj v Ljubljani.

Invalidska organizacija v dravski banovini je že v začetku svojega razvoja težila za gospodarsko osamosvojitvijo svojih članov in si je prizadevala, da si v to svrhu preskrbi potrebne finančne vire. Dosegla je to zakonitim potom na podlagi čl. 18 zakona o začasnih pomoči invalidom z dne 18. decembra 1921., ki priznava invalidskim organizacijam v prvi vrsti pravico pri podeljevanju raznih privilegijev (koncesij za bioskope, trafike, kantine, itd.), da je pokrajinska uprava za Slovenijo osvojila princip, da bo vsako koncesijo ali nje podaljšanje dovolila le po izjavi in pristanku invalidske organizacije in sicer proti primer- ni odškodnini invalidski organizaciji v prid vojnim žrtvam. To stanje se ni izpremenilo, ko je izšel invalidski zakon z dne 17. decembra 1925 in so določila glede podeljevanja kinokoncesij po čle-

nu 37 ostala v veljavi tudi v novem invalidskem zakonu od 4. julija 1929., v katerem določa čl. 27 podeljevanje koncesij. Tudi ta zakon daje prvenstvo vojnim žrtvam in zato se je pri banski upravi prakticalno naprej, kakor je bilo svoj čas osvojeno glede podeljevanja kinokoncesij.

Dohodke, ki jih invalidska organizacija prejema pri kinokoncesijah, je uporabljala za denarne podpore, za nakazovanje brezobrestnih posojil in z nizkimi obrestmi ter v ta namen ustanovila tudi kreditno zadruho. Na ta način je invalidska organizacija dosegla, da so se posamezni člani invalidi gospodarsko osamosvojili. Ti so si z gospodarsko osamosvojitvijo zagotovili eksistenco in niso več breme za državo. Tako je organizacija znala s posebno metodo in taktiko vrniti marsikateremu invalidu vero v življenje in vzbuditi v njem zavest, da ni izmeček, pač pa še vedno vreden član in aktiven sodelavec človeške družbe.

Delovanje invalidske organizacije v Dravski banovini v duhu moralnega in gospodarskega preporoda invalidov pa je v zadnjem času zadelo na težke ovire. Pojavila se je skupina finančnikov, ki dela na to, da se invalidom odvzamejo že gorinavedene pridobljene pravice. V tem oziru se odlikuje denarna skupina pri Združenih kinopodjetjih v Ljubljani, ki se boji za blagajno, da isto ne obremenijo skromni prispevki za invalide in je radi tega na gotovem mestu dosegla, da se je ukinil pogoj v koncesijski listini glede prispevkov invalidski organizaciji. Navidezni argumenti, s katerimi je operirala ta skupina na podlagi novega obrtnega zakona iz leta 1930, je služilo le v doseg osebne koristi in za pospešitev lastnih trgovskih poslov, ki so v opreki in socialno škodljivi invalidskim interesom. Ti argumenti se ne ozirajo na one moralne cilje in naloge občestvenega dela, ki jih je mogoče udejstviti v prid vojnih žrtev. Odločilni faktor je ugodil pritožbi interesirane skupine v Ljubljani in jo zaščitil, iz razlogov, češ da je ta skupina investirala za instalacijo zvočnega filma znatne vsote. Razlog zaščite podjetnika radi investicije ni v nobenem sorazmerju z javnimi interesi. Interesi kinopodjetja pač ne potrebujejo nobene posebne upravne zaščite, posebno pa ne pri združenih kinopodjetjih v Ljubljani, ki nimajo prav nobene konkurence in je vsaka investicija očitno sama po sebi plodonosna.

Gospodarsko - socialna stremjenja vojnih invalidov po gospodarski osamosvojitvi imajo namen, da razpremenijo državo in lajšajo njeno težko finančno stanje. V doseg tega cilja so poiskali

invalidi denarna sredstva v dajatvah kinopodjetnikov, ki jih pač lahko prenesejo, zato je razumljivo, da denarna skupina okrog kinematografskih podjetij v Ljubljani ne potrebuje nobene zaščite na račun vojnih žrtev, ki so doprinesle za ujedinenje težje moralne, materialne in krvne žrtve. Za vojne invalide je možno samostojno in neovirano življenje le v edinstveni in močni Jugoslaviji. V tej

pa je invalidsko vprašanje prvenstveno občestveno vprašanje, ki potrebuje vsestranske zaščite. Zato izražajo vojni invalidi najodločnejši protest proti nameravani ukinitvi malenkostnih dajatev kinopodjetnikov v Ljubljani invalidski organizaciji v Dravski banovini in apelirajo na vso jugoslovansko javnost, da prepreči izvršitev te nacionalne in socialne sramote.

Prizadevanja za spremembo invalidskega zakona

Narodna skupščina je v jesenskem zasedanju. Do sedaj nismo še čitali, da bi pretresala naš načrt invalidskega zakona, kakor se nadejamo. Čitani pa so bili v narodni skupščini telegrami in spomenice naših organizacij, ki prosijo, da naj pride načrt na dnevni red.

Nahajamo se tedaj v važnem momentu, ako se bo odločila naša usoda? V »Ratnem Invalidu« je sledeče pojasnilo našim članom in članicam.

»Mi smo s svoje strani podvzeli vse, kar je bilo v naši moči, da se to čim prej doseže.

Središnji odbor je z intervencijami zainteresiral vse merodajne, za hitro rešitev tega vprašanja.

Predvsem je po pripravi potrebnega materiala dobil odbor pristank Kraljevske vlade, odnosno predsednika, ministra socialne politike in ministra financ.

Na to mu je uspelo, da je načrt podpisala polovica članov parlamenta. Ko je bil predlog stavljen skupščinskemu odboru, smo se potrudili zainteresirati z osebnimi intervencijami vse člane za naše zahteve in da dovedemo, da bi se načrt predložil z najmanjšimi spremembami plenumu.

Pred nekoliko dnevi pa se je Središnji odbor ponovno obrnil na g. predsednika Kraljevske vlade, proseč ga, da naj z osebnim posredovanjem omogoči in pospeši uzakonjenje našega predloga.

Slične korake je podvzel istočasno pri ministru financ in ga še enkrat prosil, da naj zagotovi potrebne kredite. V istem aktu pravi Središnji odbor, smo si dovolili staviti pojasnila k navedbam, ki se protipostavljajo poedinim zahtevam projekta, naglašujoč, da je od pravilne rešitve tega vprašanja odvisna usoda desetisočev naših tovarišev.

To pa še ni vse. Te dni smo se obrnili na večji del onih poslancev, ki so podpisali naš predlog in jim ponovno predložili vso težnjo položaja vojnih žrtev in potrebo čim hitrejšega sankcioniranja novega zakona.

Rezultat teh intervencij je, da so danes vsi poslanci brez razlike — to lahko svobodno rečemo — pripravljeni brez rezerve sprejeti naše zahteve kadar bo projekt stavljen na dnevni red.

Naposled pa je v odboru za pretres našega predloga neko pismo, preko katerega ne bo mogoče lahko iti. Vse to kaže, da je uspeh naše stvari zadovoljiv, v kolikor se to v takih vprašanjih in v tem slučaju v obče more doseči. Moment ni bil nikoli ugodnejši, kakor je sedaj.

V razgovoru z nekim predstavnikom Narodne skupščine smo dobili obetanja, ki nas navdajajo z najboljšimi nadami. Poleg drugega je izjavil, da sta bili do sedaj dve seji odbora za proučevanje projekta sprememb invalidskega zakona in je na njih pretresan cel tekst. Ker so bili do sedaj narodni poslanci na počitnicah, se bo končna seja vršila v teku tega tedna. Takoj na to bo projekt odstopljen plenumu. Iz tega sledi, da je narodni skupščini mogoče svojo odločbo izdati še tekom tega zasedanja.

Dosedanje seje Narodne skupščine so bile stvarno le podaljšanje poletnega zasedanja.

Dne 19. t. m. je bilo poletno zasedanje zaključeno s tem, da je takoj nato bilo sklicano jesensko zasedanje za 20. november. Na ta način bo imela skupščina dovolj časa za izvršitev tega vprašanja. Tako poroča »Ratni Invalid«.

Vse naše članstvo čaka z velikimi željami, da bi se spremembe invalidskega zakona gotovo in čimprej uzakonile.

Prednje poročilo nam daje mnogo upanja, našemu udruženju pa tudi zavest, da je storilo kar se more.

Kar se more v teh težkih časih storiti, mislimo, da se bo storilo za nas, kajti zanimanje za to vprašanje je vsestransko zadovoljivo.

Današnji položaj vojnih žrtev je gotovo tak, da mora vse uvideti veliko potrebo sprememb in zboljšanja.

Imamo vrste nezaščitenih invalidov in drugih vojnih žrtev, ki so bile reducirane, toda jih ni mogoče pustiti v tem stanju.

Za te je treba kljub vsem zaprekam, ki obstojajo v današnjem času, najvendar neko vrsto zaščite.

Apeliramo na našo Narodno skupščino, da temeljito pretrese vprašanje vojnih žrtev in sprejme popolnejši invalidski zakon.

Naše zastopstvo na zboru „Fidaca“ in „Ciamaca“.

Letos smo bili po desetih letih prvič zastopani v medzavezniški organizaciji Fidaca, katere član je naše invalidsko udruženje pred kratkim postalo.

Medzavezniška organizacija »Fidaca« (Medzavezniška organizacija invalidov in borcev) je imela pretekli mesec svoje letno zborovanje v Maroku v Afriki. Udeležila se je tudi jugoslovanska delegacija vojnih žrtev in sicer člani Udruženja vojnih invalidov predsednik Središnjega odbora tov. Nedić Božidar in člani uprave: tov. Mrvaljevič Milutin, Tomić Dušan, Kovačević Vojislav, Ranković Dragoljub in Lječević Drago-ljub. Poleg istih so se udeležili še drugi oficijelni zastopniki iz Jugoslavije.

Delegacija se je zglasila najprej v Marselju v Franciji, odkoder je šla potem skupno s francoskimi in drugimi delegati v Maroko.

Že na potu skozi Francijo do Marselja so bili naši delegati povsod zelo pristrčno sprejeti zlasti od bivših solunskih borcev.

Dne 9. septembra t. l. so dospeli v Marselj.

Takoj po prihodu je naša delegacija položila venec na grob neznanega junaka v Marselju. Predsednik Kraljevine organizacije solunskih borcev je v nagovoru poudarjal skupne zavezniške borbe na solunski fronti in naše bratske zveze na bojnem polju. Za tople pozdra-

ve se je v imenu vse jugoslovanske delegacije zahvalil g. Stevanović Ljubomir iz Beograda in povdarjal francoske žrtve za skupno stvar.

Kmalu po prihodu naših delegatov v Marselji, se je celokupno zastopstvo Fidaca vkrcalo na parnik, ki je odplul proti Afriki.

Po dveh dneh in eni noči je parnik pristal ob afriški obali.

Delegati so potovali potem po Maroku do Casablance, kjer se je vršilo zborovanje Fidaca.

Mesto je postalo iz tipične afriške naselbine moderno in popolnoma evropskega značaja. Sedaj šteje okoli 180.000 prebivalcev, vendar pa zelo hitro raste.

V hotelu je dobila naša delegacija že druge francoske, belgijske, romunske delegate, ki so že poprej dopotovali. Vsi delegati iz Evrope in Amerike so se zbrali dne 13. septembra t. l. v dvorani občinskega gledališča. Počakali so prihod guvernerja, nato pa je zastopnik guvernerja otvoril kongres in zaorili so klici »Živela Francoska!«

Pozdravil je navzoče in izrazil radost francoske vlade kakor tudi svojo, da more pozdraviti zaslužne goste z vseh strani sveta, omenjajoč zasluge Fidaca za svetovni mir, ki je tako potreben utrujenemu svetu.

V imenu guvernerja je objavil otvoritev kongresa.

Predsednik Fidaca g. Gorecki se je najprvo zahvalil za odlični sprejem. Pažnja, ki jo je pri tem izkazala Francija, kaže njeno ljubezen in željo za mir med narodi, kar predstavlja največji ideal zavezniške organizacije bivših borcev velike vojne.

Takoj nato je prosil vse delegate, da naj gredo pred spomenik pogrešanih borcev Maroka, kjer položijo venec.

Pred gledališčem so se zbrali v povorko na čelu zastav vseh držav, katere so blie zastopane na kongresu. Zastave so nosili skavti. Skupno z jugoslovanskimi delegati so stopali tudi bivši francoski borci s solunske fronte.

Pred spomenikom so bili zbrani zastopniki civilnih in vojsnih oblasti.

Ko je predsednik Fidaca g. Gorecki položil venec, je godba zaigrala molitev, navzoči pa so potem stali v petminutnem molku.

Vsi delegati so v vojaški formaciji korakali okoli spomenika ob zvokih vojaške godbe in se vračali potem v poslopje gimnazije k nadaljnjemu delu.

Kongres se je razdelil na sekcije. Od jugoslovanske delegacije so prišli v sekcijo za mir gg. Stefanović in Dinić, v komisijo za vojne žrtve gg. Nedić, Mrvaljević in Liešević, v finančno komisijo gg. Horvatski, Kovačević in Tomić, v komisijo za propagando in turizem gg. Lovrić in Perše, v žensko sekcijo pa ga Agatonovičeva.

Komisije so sprejele različne resolucije, ki so bile predložene plenumu.

Delo je bilo zelo obširno, ker je glavna pisarna Fidaca iz Pariza pripravila in pretolmačila ves material.

Drugi dan je po kratkem prekinjenju celokupna skupščina pričakovala novega guvernerja Maroka, ki je prvič prišel iz Francije z vojaško ladjo, da prevzame posle.

Sprejem je bil zelo svečan ob navzočnosti vsega vojaštva ter vojaških in civilnih oblasti ter mnogobrojnega občinstva. Prišel je tudi maroški sultan iz Rabata. (Francija ima protektorat nad Marokom.)

Ob 10. se je izkrcal novi guverner Francije na maroška tla, pozdravljen od topovskih strelcev in spremljan od predstavnikov oblasti in maroških plemen. Po pozdravil se je tudi novi guverner napotil najprej pred spomenik pogrešanih žrtev in položil venec. Navzoče so bile pri tem vse delegacije Fidaca in guverner je vsako posebej pozdravil in spregovoril z njo par besedi.

Predsednik sekcije francoskih borcev iz Casablance, je povabil jugoslovanske delegate na svoj dom k večerji, cela sekcija pa jim je priredila svečan banket, na katerem so bile izražene medsebojne vedno srčne, prijateljske vezi. Naši so se izrazili, da so bili impresionirani nad ljubeznijo in pažnjo.

Na banketu in vseh drugih sestankih francoski tovariši niso izgubili prilike, da se ne bi spomnili Visokega vojnega tovariša iz solunske fronte Nj. Vel. kralja Aleksandra I. in na vse solunske borce.

Kongres je sklenil, da se sprejme v medzavezniško organizacijo Fidac naše Udruženje vojsnih invalidov kraljevine Jugoslavije kot redni član.

Desetletna abstinenca nam je gotovo mnogo škodila v celotnem našem vprašanju.

Vsi zborovalci so se potem napotili po drugih mestih Maroka. V glavnem mestu Rabatu so bili sprejeti pri guvernerju.

Poleg častne straže svoje garde in vseh svečanosti jih je sprejel guverner v veliki dvorani in jih pristrčno pozdravil.

Nato so šli vsi zborovalci v maroški parlament, kjer so bile sprejete najprej številne resolucije, ki bodo poslame vladam in državam, zastopanim v Fidacu ter Društvu narodov v Ženevi.

Izvoljen je bil tudi nov predsednik Fidaca za leto 1933-34 in sicer soglasno šef romunske sekcije podpolk. v r. g. Kadera. Nato so posamezne delegacije prijavile predsednike svojih sekcij, ki postanejo avtomatično vedno podpredsedniki. Tako je bil za predsednika jugoslovanske sekcije prijavljen g. Ljubomir Stefanović, advokat - rez. podpolkovnik in zastopnik Udruženja rezervnih oficirjev in bojnikov iz Beograda.

Na potu iz Casablance je dobila jugoslovanska delegacija brzovoz iz Ženeve, da se je kongres Ciamaca (Intern. organizacije bojnikov) odložil za pol dneva, radi udeležbe jugoslovanskih predstavnikov.

Naša invalidska delegacija je morala oditi na pot preko Španije v Švico.

Po prihodu v Ženevo je naša delegacija zvedela za sklep seje, da je določen naš predsednik tov. Božidar Nedić za predsednika kongresa Ciamaca.

Kongres Ciamaca.

Je bil otvorjen 29. septembra t. l. ob pol 15. uri v prisotnosti raznih predstavnikov Švice. Otvoril ga je dosednji predsednik Avstrije g. Brandeiss in je pozdravil delegate z vseh strani Evrope. Pozdravil pa je tudi nemške tovariše, ki ne morejo vsled višje sile priti na ta IX. internacionalni kongres.

Nato je prevzel predsedstvo kongresa naš tov. Božidar Nedić, ki je bil pozdravljen z velikim aplavzom.

Tov. Nedić se je zahvalil za zaupanje, z željo za uspešno delo in je povdarjal namen Ciamaca i. s.: materialna preskrba vojsnih žrtev vseh držav, zavarovanje privilegijev bivših bojnikov v poslih in javnem življenju sploh, utrjevanje splošnega miru in mednarodne solidarnosti.

Pozdravil je navzočega odposlanca švicarske vlade, predstavnika mednarodnega urada dela ter vse odposlance kulturnih in humanitarnih društev.

Besedo je nato dobil odposlanec švicarske vlade, ki je izražal radost, ko vidi pri tako važnem občeokoristnem poslu združene bivše prijatelje in neprijatelje. V tem vidi največje jamstvo za obči mir, ki je tako potreben izmučenim narodom vsled strašne vojne in obče socijalne, politične, finančne in ekonomske krize. Pozdravil je delegate iz vseh držav s pozivom, da vztrajajo na začetem delu, katerega spremlja s pažnjo cela Evropa.

Govoril je tudi odposlanec Društva narodov, povdarjajoč, da je Društvo narodov srečno, ker so njegove ideje povzeli bojovníki, ki so najbolj pozvani, izreči svojo sodbo o nehumanem razpravljanju nasprotstev z orožjem v roki. Nadeja se, da bodo bojovníki in vojni invalidi v tesni zvezi s predstavniki Društva narodov odprli svetli cilj, po katerem teži danes vse človečanstvo.

Končno je še odposlanec Mednarodnega urada dela izrazil zadovoljstvo, ker Ciamac poleg svojega drugega dela obrača veliko pažnjo vzgoji mladine in pacifističnemu pokretu. Tako delo mora pozdraviti vsak kulturni človek posebno pa oni, ki so čutili vojsko na svojih plečih in so bili priče krvavih spopadov in bodo radi njih trpeli na veke. V tem spremljanju vidi sijajen primer duševnega spreobrnjenja kulturnih ljudi, ki s svojimi primeri dokazuje in kažejo pokolenjem grde grehe preteklosti, ki naj se ne bi več dogajali. Tako delo zasluži priznanje celega sveta. Želi uspeh kongresu, kakor mu žele isto milijoni ljudi vsega sveta, ki obožavajo zaslužne borce za mir in spravo med narodi.

Nato so pričeli referati, ki so bili že pripravljeni.

G. Cassin, delegat Francije je referiral: »Organizacijo miru in možnost splošne razorožitve«. O tem referatu so potem govorili skoro vsi delegati.

Drugi referat je imel g. Albert Morel »O ekonomskih problemih Evrope«, drugi del enakega referata pod naslovom »O ekonomskih problemih srednjeevropskih držav«, pa je imel naš tovariš Božidar Nedić.

Po završitvi prvega dne kongresa se je pokazalo zopet lepo francosko-jugoslovensko prijateljstvo.

Zveza francoskih bojnikov U. F. iz Pariza je povabila našega predsednika tov. Nedića na intimno kosilo.

Poleg njega je prisostvoval tudi predsednik čehoslovaških legionarjev.

Moramo omeniti na kratko tudi nagovor našemu predsedniku pri tem kosilu.

»Tovariš predsednik. Mogoče ste iznenadeni, ker vas je Zveza franc. borcev povabila v tako ozki krog, prirejen v čast Vašo in naših dragih tovarišev vojsnih invalidov Jugoslavije. Želeli smo v skromni družbi brez fraz in pompa pokazati priprosto in pristrčno, kako vas spoštujemo in ljubijo bivši francoski borci. Srečen sem, da vam moremo to odkriti in sicer svoje najintimnejše spomine...

Tov. Nedić je v zahvali povdaril globoko radost, ki bo tudi na vse naše jugoslovanske tovariše napravila najlepše utise. Nato se je tov. Nedić poljubil s predsednikom francoskih borcev v znak bratstva in ljubezni, ki nas na veke veže med seboj.

Drugi dan je nadaljeval referat tov. Brandeiss iz Avstrije o »Delovnem času, brezposelnosti in podporah vojsnim invalidom in bivšim borcem«.

Dalje je bil čitan referat »O vzdrževanju in vzgoji mladine«.

Ta referat je bil potem v diskusiji zelo zanimiv, ker je govorila sama oduševljena omladina, ki se je pričela zbirati pod okriljem Ciamaca.

Dne 22. septembra se je vršil zanimiv referat. Zgrajeno je celo novo mesto z vsemi modernimi higijenskimimi napravami za invalide, bolne v prsih. Referent sam se vsled boleznii ni mogel udeležiti, zato žal, da ni prišlo do sklepa, da bi se cel kongres udeležil ogleda tega novega mesta.

Jesenski spomini.

Priroda otožna, ovenela, umirajoča. Hladni vetrič pihlja po polju, zdi se kakor da bi plakajoč božal zadnje rožice, kakor da bi jih poljuboval pristrčno ob zadnjem slovesu. Ptičic sladki spevi so umolknil; tih, tiroben je dol in breg. Ta preokret narave pa upliva mnogo tudi na človeško srce. Budi mu razne spomine. Vzbuja mu misel, kako rano a neizogibno premine vsako veselje, osuje se prekrasno cvetje njegove mladosti, kako kratka je njegova čast in slava, kako naglo stoji z nogo pri mejniku svojega življenja. In v srce pada jesenski mrak in smeh na lice noče. Čas in človek mine, le spomini ostajajo. Zlasti spomini njegovih del, poštenih ali nepoštenih.

Izmed vseh spominov preteklih let pa so nedvomno najgloblje ter najštevilnejše utisnjeni v človeška srca spomini na prošlo svetovno vojno. Mi invalidi se osobito spominjamo nje začetka in konca. Koliko gorja, nesreče in žalosti je vojna človeštvu prizadela, ni za pozabiti, ni za izbrisati.

Zunaj pada hladni jesenski dež. Kako dolgo bo padal? Danes, jutri in morda še pojutermem. Potem zasije zopet ljubo solnce. Povsem nasprotno pa je bilo ob začetku vojne. Mnogi se spominjamo. Ne zgolj potokov solz, prelilih za odhajajočimi na vojno; marveč tudi neprestanega deževja te jeseni. Lilo je in lilo iz neba dneve, celo leta. Kakor bi tudi nebo jokalo, je izgledalo, nad strašno namero vojsnih trum, oboroženih in strežčih po življenju nedolžnih. Ubogi naši fantje po frontah. Povsod blato, ka-luže, premočena poslednja nitka na obleki. Prsti na rokah so postajali odreveneli a zobje šklepetali od hladnote. Zlasti mi topničarji smo obilno okušali to nenestano mokro zlo. Kam hočemo s tolikimi konji pod streho? Kakšen izvid so imela toraj naša prenočišča ob začetku vojne? Zelo klaverni. Kupček

Nato pa je delala komisija za resolucije od 9. zvečer do 3. jutraj.

Pri slučajnostih je delegat iz Francije zahteval podvzeti korake pri nemški vladi, da se osvobodi vodjo nemških bojnikov-pacifistov g. Rossmanna, za katerega se govori, da je umrl v taboru interniranih bojnikov in vojsnih invalidov v Nemčiji.

Govorilo se je, ako je oportuno, da Ciamac direktno intervenira in prevladalo je mnenje, da se to izvrši preko g. Hundersona, predsednika komisije za razoroževanje pri Društvu narodov.

Pri poročilih o stanju invalidskega vprašanja, se je ugotovilo, da se je isto zboljšalo pri Francozih, Belgijcih, Poljaki in Italijanih. Pričakuje se pa zboljšanje v Jugoslaviji, a v čehoslovaški poslabšanje (posebno za kategorijo slepih).

Proklamirano je bilo načelno, da so onesposobljeni borci zaslužili pri obrambi zemlje primerne nagrade od strani držav in da se te pridobljene pravice ne morejo znižavati, še manj pa ukinjevati. V tem smislu se pošlje resolucija odgovornim faktorjem vseh držav in Društvu narodov.

Nato se je govorilo o bolgarskih invalidih, katerim se že osem mesecev ne izplačuje nobene invalidnine, vsled težke finančne krize.

Naglašala se je potreba najtesnejšega sodelovanja z medzavezniško organizacijo »Fidac« in za združitev Ciamaca in Fidaca.

Na predlog delegata iz Romunije se je sklenilo, da bo bodoči X. redni kongres Ciamaca v Bukarešti.

Po povdarjanju zaslug tov. Nedića v Ciamacu, ki jih je v svojem govoru razložil tov. Brandeiss iz Avstrije, je bil enoglasno in z velikim pritrdjenjem izvoljen za bodočega predsednika Ciamaca predsednik našega udruženja tov. Božidar Nedić. V svoji zahvali je naglašal tov. Nedić, da je čast, ki je s tem dana zemlji in organizaciji jugoslovanskih vojsnih žrtev, katero predstavlja. Izrazil je priznanje svojemu predhodniku tov. Brandeissu, za njegovo neumorno in lepo delo v važnih ciljih Ciamaca, katerih se hoče tudi on držati in neumorno po njih delati.

Tako je bil IX. kongres končan. Radi obširnosti ne moremo prinesiti tudi resolucij iz tega kongresa v tej številki, hočemo pa jih prihodnjič.

slame pod vozom za municijo in bilo je vse. Le parkrat si se preobrnili, pa je postala slama pod teboj pravi gnoj od napite zemlje. Toda spalo bi se bilo vse, kakor prav sladko tudi na tem gnoju, če bi nam bil sovražnik to privoščil.

Toda ni nam. Dober nos je imel. Kar nepričakovano nas je jel obsipavati z granatami in šrapneli, bili smo primorani nemudoma vnovič na noge. Menil je gotovo še to noč nas vse pobiti ali zajeti. Toda njegova nakana se mu do-cela nikdar ni obnesla. Dobil je vsikdar pravočasno milo za drago; večkrat prav pošteno. Pobrali je bil primoran svoja šila in kopita ter podvzeti urni umik. Ipak. Bil je naš neprijatelj poln zlobe ter hudobnih naklepov. Pustil nam je na bojišču ranjencev in vselej tudi par mrtvih, nekaj naših, nekaj svojih. Ležali so ti naši mladci kakor zal utrgan cvet, Cvet, kateri se ne bo več sklanjal proti solncu, cvet, ki ga nobene solze ne dvignejo več k življenju. Ti dogodki so se odigrali v razdobju pred devetnajstimi in petnajstimi leti. Priča temu so še mnogi očividci, čeprav so se naše vrste od takrat že znatno zredčile. Bila je jesen, padal je dež in odpadalo listje z drevja. Kakor letos. Le eno izjemo imamo. Grobovi se tako na gosto ne odpirajo; tolkere žrtve s krvjo oblite ne kličejo svetu slovo, ter čez hribe in doline svojim dragim zadnji pozdrav, kakor se je to dogajalo ob času svetovne vojne. Je-li pa čas že zabrisal celotno to krvavo vojno sled, je li ozdravil prebrojne srčne rane, ustavil solzne vire? Ni še! Pojdi samo prijatelji, zlasti moj vojni tovariš z menoj na mirodvor. Spomin vseh vernih duš se tam obhaja — spomin padlih junakov na vojni. Pod tužno žalujko ter žalnimi cvetjem spet nevzdramno v grobu mnoga vojna žrtva. Ob grobov kleče njegovi svojci, solza, za solzo polzi po žalnem licu, solza bridkega spo-

mina. Iz prs pa prihajajo bolestni vzdih. Znak kako zelo srce trpi. S kakšnim plamenom ljubezni bi rado to bedno srce objelo svojega očeta, sina, brata ali izvoljenca svojega. Toda ni ga več; vojna mu je prerano odprla zemljo, predčasno mu prižgala lučice na tiho gomilo. Strla upe, nade, preobličila nedkanjo srečo v tužno razvalino. Oči iščejo željno in hrepeneče miljen obraz, a uzro pa pred seboj le hladni grob, ki molči in ne vrne česar je komu draga zakril. Dokaj drugače bi bilo lahko v tem oziru, da ni bilo grozne vojne. Koliko manj drhtečih rok bi prižigalo v jeseni nezabnim svojcem svečke na grob, koliko manj solz kropilo cvetje po gomilah.

Se hujša zavest pa tare srca, kojih dragi spe v tuji zemlji daleč od svojih domačih, ali, ki sploh ne vedo kje oni počivajo. Vsaj lučico da bi prižgala na grob tega dne svojemu sinu, očetu, bratu, ali milemu, si želi iskreno mati, hčerka, sestra ali izvoljenka. Vsaj z eno edino svetlo a pekočo solzo, da bi ovlažila prst, katera zakriva to drago njeno bitje, in dokaj bi ji bilo olajšano. Vsaj z rožicami da bi okinčala tega dne njegovo gomilo, z rožami domačimi, ki najbolj žare in dehte ter oživljajo najblajše, nezabne spomine. Vsaj z enim Očenašem na njegovi gomili, da bi priporočila njegovo mučeniško dušo božjemu usmiljenju in z edinim žarom ljubezni svoje posvetila v tmine groba, doznala, da li ga prst preveč ne teži, ker je tuja, hladna in brezčutna. Toda zaman vsaka želja, vsaka solza. Ipak. Obriši solze oče, mati, brat in sestra. Tudi tam stoji sv. Križ, tolažba in up nas vseh popotnikov solz doline; tudi tam migljajo na nebu mile zvezdice, lu-

čice nebeške, ter lijejo blagi mir vsem živim in mrtvim. Po čegavi volji odlaga priroda svoj nakit? Kdo ji je veleval k počitku, da vstane potem še bolj krasna, jasna, dehteča in pojoča? Kdo? Bog brez čigar volje niti las z glave ne pade? Njegova sveta volja je tudi bila, da junaka pokriva tuja zemlja. Čemu? Božje naredbe so skrivnostne. Tudi on junak, upehan, ranjen in zapuščen bo vstal, tudi njemu vzcvete pomlad iz neovneljivih rož, zasveti mu solnce prave, neskaljene sreče, ki je zemlja itak nikomur nima dati. Čeprav na tujem, brez žarov domačega solnca, obsevajo pa iz božjega Srca timbolj gosti, ljubeznipolni in srečenosni prami te neznane grobove naših v vojni padlih, troseč jim mir in sladek počitek. Po vojni, po nepopisnih mukah in naporih, po slovesu od sveta v svoji najlepši dobi, daleč od ljubih domačih. Vsaj napoči čas, morda že kmalu, ko se objamemo vsi v presrčni deželi, kjer ni sovraštva, ne vojsk ali smrti, ni tujine, marveč bo neskončno mila, topla in zlata domačija vseh pravičnih in trpečih.

Bodi torej ta moja sličica v blag, neizbrisen spomin vsem našim v vojni padlim tovarišem. Zgolj nam je najbolj znano vse trpljenje in vse žrtve v obrambo naše očetnjave, svojih domov in naslednikov. Zato so njih grobovi v naših očeh sveti kakor grobovi mučnikov. Zato so njih duše v naših očeh svetle, kakor duše svetnikov. Svoje življenje darovati v obrambo vere, domovine in svobodo svojega naroda, je najsvetlejši in najpopolnejši dar na oltar občestva.

Zato mi šušljajte žalujke tem junakom najslajšo uspavanko, uglašujte jim pesem slave v nesmrtni spomin!

Naše gibanje.

Seja širšega Središnega odbora se bo vršila v Beogradu dne 18. novembra t. l. ob 9. uri dopoldne v dvorani doma invalidskega fonda sv. Djordja. Dnevni red: Poročilo o delu Središnega odbora od 4. junija do 1. novembra 1933. Poročilo nadzornega odbora. Slučajnosti.

Dne 11. novembra t. l. ob 11. uri dopoldne se vrši v Saborni cerkvi v Beogradu svečani parastos za padle, pogrešane in umrle iz vojn od leta 1912 do konca svetovne vojne in za vse umrle člane našega Udruženja.

Prisostvovali bodo vsi delegati.

Krajevni odbor v Mokronogu.

Javila, da je priredil dne 8. oktobra t. l. ob 3. uri popoldne tombolo na vrtu g. Aleksandra Majcna, gostilničarja v Mokronogu. Prireditve je bila zelo slaba, vsled tega, ker je isti dan Tržiško gospodarsko dobrododelno društvo v Krmelju priredilo vinsko trgatve in srečolov.

Vsled omenjene prireditve v Krmelju se ni ljudstvo udeležilo naše prireditve. Od tam bi prišlo gotovo več ljudi, ker je v Krmelju rudarstvo, je več delavstva in boljših ljudi v okolišu rudnika. Tako pa so se večinoma udeležili prireditve v Krmelju.

Mislil sem kot tajnik K. o. tombolo prekiniti, ali žal, bilo bi vse zaman, ker imajo pa zopet sosedna gasilska društva ravno iste nedelje določene za prireditve.

Neugodno je bilo za našo prireditve, kakor tudi za prireditve v Krmelju, ker sta se vršili obe isti dan.

Trudil sem se, da bi bila prireditve čim boljše v korist siromašnim članom in članicam, ker so se tudi v njihovem imenu nabirali prostovoljni prispevki. Kot tajniku in blagajniku, mi oprostite člani in članice sodejavnika Mokronog, da vam ne morem podeliti nobene podpore, ker ni bilo nobenega čistega dobička, edino to je dobro, da so vsaj stroški kriti.

Glavnih dobitkov je bilo 5 v vrednosti 530 Din, malih dobitkov pa 68, ki so obstojali iz raznih predmetov v vrednosti do 1000 Din.

Tablic smo imeli 2000 in sicer samo po 1 Din.

Vsled premale udeležbe se je prodalo tablic samo 359. Ko bi prej vedeli, bi bilo veliko boljše, da bi dobitke prodali.

Vsem dobrotnikom, ki so prispevali za našo prireditve in se s tem izkazali, da imajo sočutje do vojnih žrtev, se naj-

topleje zahvaljujem kot tajnik krajevnega odbora.

V prvi vrsti iz Mokronoga g. Aleksandra Majcna, gostilničarja, g. Herbstu, šol. upravitelju, g. Petrlinu, sodnemu pazniku, in gospej Klemenčič, vojni vdovi. Vsi omenjeni so darovali lepe dobitke in šli na roko v vseh zadevah najlepša hvala.

Urbanc, tajnik.

Trafikantsko vprašanje.

Že zadnjič smo poročali, da se pripravlja neki pravilnik za podeljevanje, vodstvo in revizijo trafik. To vprašanje nas tudi zanima, ker je treba štiti pravice in interese vojnih žrtev. Danes pri našamo na kratko zahteve trafikantov samih, ki so jih sprejeli na svoji letošnji glavni skupščini njihove zveze.

Zahteve obsega njih skupna resolucija, ki jo omenjamo v glavnih potezah:

1. Prodajalci monopolskih predmetov naj se stavijo pod zakon o primarnem organiziranju. Na ta način bi se iz svojih lastnih prispevkov, brez državne pomoči preskrbeli za bolezen, starost, obnemoglost in v slučaju smrti.

2. Pravni, socialni in ekonomski interesi zahtevajo, da država čimprej sprejme pravilnik o prodaji monopolskih predmetov v soglasnosti s Savezom trafikantov in da se bodoče izdajanje dovolji vrši tudi samo v sporazumu s tem »Savezom«.

3. Po sprejemu tega pravilnika se ustavi vsako nadaljne podeljevanje dovolil za prodajo tobaka.

4. Izvrši naj se redukcija in razpored vseh dosedanjih prodajalcev tobaka, s tem, da se najnovejše ukinejo, katere so v bližini starih že uvedenih trafik. Za to naj se sestavi komisija iz predstavnikov uprave monopola, Zveze trafikantov, občinskih oblasti in finančne kontrole.

5. Zabraniti se mora, da bi imela ena oseba po več trafik samostojnih ali pod drugim imenom.

6. Odyzame se dovolilo vsakemu, ki prodaja monopolne predmete dražje ali ceneje od odredene cene.

7. Da se prodajalci soli založe z ono vrsto, katera se v njihovem rajonu najbolj potrebuje.

8. Da se vse vrste tobaka izdajajo v količinah, kakoršne prodajalci potrebujejo, opusti pa se pogoj 15 dnevne zaloge, pač pa naj bo zaloga 5 dnevna in samo za one vrste, ki se v kraju res potrebujejo.

9. Da se prodajalci kolekov in znamk oprostite davka na te predmete.

10. Da finančna uprava daje koleke, znamke in monopolne papirje samo pooblaščenim prodajalcem.

11. Da se vse odredbe in predpise o prodaji monopola, sprejemajo v soglasnosti Saveza trafikantov.

Opomba: Invalidsko udruženje mora imeti samo interes pri 3. in 4. točki. Prvenstvo določa itak zakon, toda treba je, da se isto res pravično in smotreno izvede in to je tudi naloga bodočega pravilnika.

† KAPETAN-INVALID JURISIČ.

Popolnoma nepričakovano je zadela tudi naše tovariše Dalmatince usoda, ker je iz njihove srede preminul naš vrli tovariš in prijatelj kapetan-invalid Jurisič.

Zadnja leta je bil zaporedoma predsednik Oblastnega odbora v Splitu in tudi delegat v širšem Središnjem odboru. Kot jugoslovanski dobrovoljec, je bil velik nacionalen borec, pa tudi verni in energični sodelavec za pravično rešitev invalidskega vprašanja.

Brez roke, a telesno čil je mnogokrat nastopil s svojimi predlogi in jih vehementno branil.

V družbi je bil zelo živahen in je večkrat rad zapel kako slovensko pesem, ker je imel kakor nam je pravil so-progo slovenko. Splitski oblastni odbor je vodil z veliko vnemo naprej in ga bodo zelo pogrešali. Tudi mi se ga z žalostjo spominjamo, ker smo izgubili nevtrajnega borca in vrlega družabnika. — N. v. m. p.

† MILAN KOSANOVIĆ.

Pred kratkim je umrl v Beogradu dolgoletni bivši član Središnega odbora, tov. Milan Kosanović. Bil je eden prvih vnetih borcev za rešitev našega invalidskega vprašanja in vrl sodelavec v našem Udruženju takoj od prevrata. — Udeleževal se je vseh kongresov in zborovanj kot izkušen in pravičen mož ter je mnogokrat zastavil svojo uspešno besedo. Tovariši so ga vpoštevali in spoštovali, saj je bil nadvse izkušen in pravičen. Tako se je moralo vse ozirati na besede našega »čiče« (strica), kakor smo ga imenovali. Pokojni je bil rodom Ličan, po poklicu pa učitelj in nazadnje inšpektor ministrstva prosvete v poklju. Še pred vojno se je stalno naselil v Srbiji in vstopil tam v učiteljsko službo. Udeležil se je balkanske vojne leta 1912 in potem svetovne vojne in je postal kapetan v rezervi. L. 1915 ga je pogodila »dum-dum« kroglja in mu raznesla desni del pljuč. Tako je postal težki vojni invalid, ki je vsled svoje poškodbe in prilične starosti počasi shiral.

Vprašanja in odgovori.

Pod tem naslovom smo v zadnji številki prinesli tudi neko pojasnilo, v kolikem času se morajo prijavit za zaščito vdove po umrlih vojnih invalidih ali pa družine sploh.

Tamkaj smo omenili, da se morajo družine po umrlih invalidih prijaviti v dveh mesecih po smrti.

Popravljamo v toliko, da to velja le za družine »po umrlih častnikih«, za vdove po umrlih invalidih nečastnikih pa se predloži prijava za invalidnino v smislu § 58 inv. zakona najkasneje v treh mesecih po njihovi smrti.

Vprašanj k tej številki ni nobenih, vendar pa smatramo iz ustnenih osebnih slučajev potrebno še nekaj pojasniti.

Še danes se ne pojmuje, kdaj imajo roditelji padlih in umrlih pravico do podpore po sedanjem invalidskem zakonu.

Pravico imajo le tedaj, ako so siromašni in ako nimajo še drugega živečega delazmožnega polnoletnega sina.

Na ta način navadno smatrajo, ako imajo sinove, ki so oženjeni in samostojni, ali pa so odsotni od doma, da potem pritiče staršem podpora. Kljub temu ako je sin odsoten ali samostojen, čeprav je na primer odsoten v Ameriki, ne dobe starši podpore. Smatra se, da je oženjen ali odsotni sin ravno tako dolžen skrbeti za starše.

Njegovo prizadevanje je bilo za početek glasila »Ratni Invalid«, pa tudi za pravično rešitev in donošenje invalidskega zakona; neumorno je deloval, dokler ga bolezen ni pritegnila na dom.

Še se ga spominjamo delegati od zadnjega srečanja v Beogradu, ko ni mogel več aktivno sodelovati, toda prišel je bolehen, da nas pozdravi, nekdanje sodelavce, in da se zanima za naše delo.

Bil je tudi parkrat v Ljubljani, in sicer na invalidskem kongresu ter kot delegat-revizor pri Oblastnem odboru. Zelo ga bomo pogrešali v naših vrstah, ker smo ga mnogo potrebovali kot starega neustrašenega borca in izkušenega svetovalca.

Našemu »čiči« naj bo večni spomin med nami.

Poziv ljubljanskim in okoliškim invalidom.

Letos prirede spominsko slavnost na ljubljanskem pokopališču vse združene bojevnike organizacije t. j. invalidska, dobrovoljska, bojevnika, četniška in rezervnih oficirjev.

Vodstvo cele prireditve je v rokah našega invalidskega udruženja.

Dolžnost naša je torej, da se vsi udeležimo in sicer korporativno.

Zavedati se moramo društvene dolžnosti in pietete napram mrtvim tovarišem. Invalidske in druge bojevnike vrste bodo zbrane na dan Vseh Svetih t. j. 1. novembra t. l. ob 3. popoldne okoli spomenika med vojaškimi grobovi in sicer strnjeno ne pa med drugim občinstvom.

Določeni bodo reditelji, ki bodo pripuščali invalide in bojevnike k spomeniku.

Določeno pa je tudi skupno zbirališče ob četrti na 3 popoldne pred Šent-petersko vojašnico. Od tamkaj gredo invalidi skupno na pokopališče. Težki invalidi, protezarji bodo imeli na razpolago avtobus, ki jih bo brezplačno peljal na pokopališče. Dobili bodo tudi karte za nazaj. Avtobus bo odpeljal točno ob pol 3. uri. Pričakujemo, da se bodo naši invalidi res udeležili, ker se je do sedaj to jako preziralo ob takih prilikah, kadar je bil skupni nastop.

Drugi dan

dne 2. novembra t. l. ob 9. uri pa je v frančiškanski cerkvi maša za padle in umrle.

Tudi iste naj se naše članstvo polnoštevilno udeleži, osobito vojne vdove in sirote.

Povabljeni so različni zastopniki, zato je v prvi vrsti naša dolžnost, da bomo dostojno zastopani.

Le ako je polnoletni sin za delo ne-sposoben in da se to dokaže z zdravniškim spričevalom, ali pa ako je težki invalid, potem pa spada staršem podpora po padlem.

Mladoletni sinovi in hčere v obče pa kot taki hranilci tudi ne pridejo v poštev, zato v takem slučaju staršem tudi spada podpora.

Raznoterosti.

15.000 zadružnih hiš. Odkar je čehoslovaška vlada izdala zakon za pospeševanje gradbene delavnosti, je v Čehoslovaški bilo ustanovljeno 800 novih gradbenih združenj, ki štejejo 87.000 članov in so v tem času pozidale 15.000 stanovanjskih hiš, med temi 14.100 za posamezne zadružnike, 1343 pa večjih najemniških hiš.

Bivša avstrijska cesarica Cita namerava poročiti sina Otona z italijansko princesinjo Marijo. Nedavno je bila v Rimu, kjer je sprejemala razne aristokrate v avdienco z diademom na glavi kot vladarica. V Italiji jo seveda podpirajo v nje stremljenju, da prej ali slej Oton zasede ogrski ali pa avstrijski prestol.

Anekdota o Hitlerju pripoveduje, da je »Führer« tretjega cesarstva sklenil, da ne bo obiskal nobene gledališke ali

Vpoštevajte tvrdke, ki oglašajo v našem glasilu!

koncertne prireditve več. Zakaj? Ker so ga portirji povsod nadlegovali z vprašanjem: »Führer, ali imate že program?«

Velik preobrat v naravoslovnih vedah. Komisar nemške justice dr. Frank je na zborovanju nacionalno-socialističnih uradnikov Berlina izjavil: »Kdor se bori proti Hitlerju, bojuje brezizgleden boj proti naravnemu zakonu nemškega ljudstva. Kdor v isti sapi žali Hitlerja in govori o nemškem poslanstvu, dokazuje s tem, da so mu nepoznani večni zakoni fizike.«

Zanimiva statistika. Beograjska »Politika« objavlja zanimive statistične podatke v populaciji v naši državi. Povprečno se sklone v naši državi 276.630 porok, največ v Vrbaski in Moravski, a najmanj v Zetski in Dravski banovini. V Beogradu se sklone na 10.000 prebivalcev 96.40 porok, v Dravski banovini pa samo 80.27. Pri ločitvah zakonov zavzemajo prvo mesto muslimani, a zadnje mesto katoličani. Na leto se rodi v naši državi povprečno 425 do 495 tisoč otrok, ali na tisoč prebivalcev 16.52 ali na kvadratni kilometer 0.92. Od l. 1922 število rojstev neprestano raste. Po številu rojstev so na prvem mestu Drinska in Vardarska banovina. Na tisoč prebivalcev se je rodilo v Vrbaski banovini 22.74, v Dravski 13.07, v Savski 12.78, a v Beogradu samo 8.19 otrok. Po tej statistiki izgleda, da so Beograjčani glede porodov najbolj napredni. — Kar se pa tiče števila sklenjenih porok, so pa Slovenci v celi državi na zadnjem mestu.

Pismenost v Rusiji. V Rusiji živi 182 narodnih plemen; od teh jih ima 134 svojo abecedo. Najvažnejši čin ruske vlade je bil, da je uvedla latinsko abecedo ter pospeševala šolstvo. Pred revolucijo je bilo v Rusiji komaj 27% pismenih ljudi; po deželi pa še toliko ne. Danes znaša odstotek pismenih prebivalcev nad 80%. V zadnjem šolskem letu je obiskovalo šole okoli 20 milijonov otrok. V stari Rusiji pa niti 8 milijonov otrok ni obiskovalo šol. Velika množina šol je pridružena tovarnam in drugim gospodarskim organizacijam.

Kultura in človeško telo. Predpogoj kulture splošnosti je zdravje posameznega človeka. Vsakršno otežkočanje življenske možnosti posameznika se končno odraža v kulturi človeštva. Prvi življenjski predpogoj pa je: zdrava prehrana telesa. Ugotovljeno je, da fino organizirani živčni sistem človeški ob pomanjkljivi prehrani trpi ter da ob trajni preslabi prehrani centralni živčni sistem celo odpove ali propade.

Že pri otrokih opazujemo škodljive posledice v človeškem živčnem sistemu, ko otroci, ki jim primanjkuje hrane,

v šoli pričenjajo pešati. Njih pazljivost peša in spomin jih zapušča. Pouka si manj in manj zapomnijo.

Tako ne izostane škodljiva posledica tudi pri dospelih ljudeh. Zmanjša se njih uvidevnost, zapušča jih zdrav preudarek. Postanejo jezavi ali brezčutni, marsikateri tudi zmedeni, ki jih je mnogo med nami, ki pa so končno tudi usodna žrtev istih posledic.

Nikakršna materialna zahteva ni, če zahtevamo za človeka potrebno prehrano. Prav človek kot najvišje razvito življenjsko bitje more najmanj gladovati. Čim nižji je razvoj, tem lažje prenašajo bitja glad. Skorpion lahko strada eno leto. Paiki so lahko brez jedi do 17 mesecev in nekateri hrošči celo po več let.

Morda je zveza med telesom in dušo še mnogo tesnejša kakor danes mislimo, in raziskovanje bo vedno jasneje dokazovalo, da je izboljšanje zunanjih življenjskih pogojev obenem notranja kulturna potreba.

Andora je postala jabolko prepira med Španijo in Francijo. Zasedba male pirenejske republike po francoski žandarmeriji je v španskih vladnih krogih izzvala veliko nevoljo in se smatra ta zasedba v opreki s pogodbo, ki daje tako Franciji, kakor Španiji, pravico nadzorstva nad Andoro. Zahteva se, da morata pri okupaciji biti v enakem številu zastopani Francija in Španija.

Pakt med Rusijo in Italijo podpisan. Dne 2. septembra sta podpisali Rusija in Italija nenapadalni pakt. Pogodba določa, da se državi druga drugo ne napadeta, nevtralnost, če ena od obeh napade drugo državo, pač pa sme odgovoriti pogodbo. Obe državi se dalje odrekata gospodarsko-trgovskim sporom in bojkotu, sodelovanju v politiki in gospodarstvu, ki bi bilo naperjeno eni izmed njih. Pogodba velja pet let in ima enoletni odpovedni rok.

Tudi Belgija utrjuje svojo mejo. Belgijski vojni minister Devere je izjavil novinarjem, da se je zadnji čas posvečalo posebno pažnjo utrdbam pri Lüttichu in Namurju in sploh utrdbam v dolini Maasa, ki so pripravljene in z vsem oskrbljene, tako da se pri slučajnem napadu prebivalstvu v zaledju ne bo ničesar bati. Minister je mnenja, da se je že dosedaj storilo v to svrhu kar je bilo največ mogoče, za popolno dovršitev obrambenih načrtov pa bo treba dovoliti še več naknadnih kreditov.

Rudarski štrajk v Španiji. V premo-govnem okrožju Oviedo v Španiji so radi mezdnihih diferenc rudarji sklenili stopiti v stavko. Stavka bi objela 30.000 rudarjev.

Vabimo Vas,
oblečite se pri nas!
Po svojem okusu si izberite oblačilnih potrebščin.

Za mal denar — Trenchcoate, suknje, obleke, perilo in drugo.

A. PRESKER

Ljubljana, Sv. Petra c. 14

Julija Polajnko

Izdelovanje in barvanje klobukov ter volneni izdelki domače izdelave.

LJUBLJANA, Klunova ulica 7

Daladier o nemškem oboroževanju.

Na zborovanju radikalov v Vichy je govoril v nedeljo francoski ministrski predsednik Daladier.

Rekel je: Francija mora skrbeti za svojo varnost, dasi ves svet ve, da je za mir. Ne mara ogroziti nobenega naroda. Zato smo za omejitve oboroževanja in lojalen mednarodni dogovor. Dogovoru bi se morale podvreči vse države, uvesti bi se morala kontrola nad oboroževanjem.

Nova vojna bi pomenila konec Evrope.

Kaj pravzaprav hoče Nemčija? Oborožuje se in če bi se konvencija sklenila, bi morala orožje zopet uničiti. Iz tega sledi, da Nemčija ni odkritosrčna.

Nemška politika se že Mussoliniju zdi preneumna in prezahrbna. V članku, ki ga je pisal, pravi, da se nahaja med mirovnim govorom, ki ga je imel maja meseca Hitler in neprestanim oboroževanjem, ki ga vrše »neodgovorni elementi« prav jasno vidi, da igra fašistična nemška vlada dvojno igro. Nemčija zahteva razorožitev Francije sama se pa oborožuje po »neodgovornih elementih«, z vojnim materialom kar je po mednarodnih dogovorih prepovedano.

Ta nemška politika je za Francijo, Anglijo, Ameriko in za Italijo tako izživalna, da ne more biti več govora o opustitvi varnosti mej, ker Nemčija tako očitno želi vojno s sosedi. Vojna nevarnost je torej tako velika, kakor še nikdar po poletju 1914.

Veletrgovina

A. Šarabon
v Ljubljani

priporoča

špecerijsko blago

več vrst žganja, moko ter deželne pridelke — kakor tudi raznovrstno

RUDNINSKO VODO

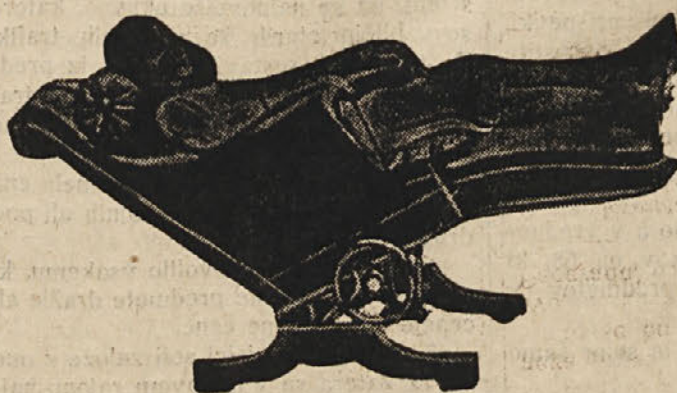
Lastna pražarna za kavo in mlini za dišave z električnim obratom.

Telefon št. 2666. — Ceniki na razpolago!

naš pravi domači izdelek!

Patentni zložljivi foteli

posebno priporočljiv za bolnike, kateri trpe na astmi ali drugih bolečinah v nogah.

Priporoča se tudi za vsa v tapetniško stroko spadajoča dela po najnižjih cenah.

I. Klobčaver, Ljubljana, Poljanska 17
(dvorišče)

V teh razmerah je prav malo upanja, da bi mogel razorožitveni odbor, ki je pričel v ponedeljek zasedati, nuditi svetu ugodne perspektive z ozirom na razorožitveni problem.

Med Jugoslavijo in Turčijo

se je sklenil v Ženevi pakt medsebojnega prijateljstva in nenapadanja. V to svrhu se bo turški zunanji minister na svojem povratku iz Ženeve ustavil v Beogradu, da ga podpiše.

Izdaja Udruženje vojnih invalidov. Odgovorni urednik: Fricko Juvan, Kolodvorska ul. 35. Tiska tiskarna »Slovenija« v Ljubljani. — Predstavniki za tiskarno: Albert Kolman.

Teodor Korn, Ljubljana
Poljanska cesta 8

(PREJE HENRIK KORN)

Ustanovljeno l. 1862.

Krovec, stavbni, galanterijski in okrasni klepar. — Instalacija vodovodov in centralne kurjave. — Kopališke in klosetne naprave.

Preden kupite SNEŽKE, si oglejte zalogo v trgovini

ŽIBERT
v Prešernovi ulici

Tu dobite veliko izbiro v vseh modnih barvah znamke »TRETORN« po zelo nizkih cenah. — V zalogi so tudi prvo-vrstni, nepremočljivi športni, gorski in smučarski čevlji v vseh velikostih.

prihajajo!
Opozarjamo

na našo veliko izbiro zimskega blaga!

A. & E. SKABERNJ
LJUBLJANA

Fabiani & Jurjovec

Ljubljana, Stritarjeva ulica šte. 5

Velika izbira, angleškega, češkega kakor tudi tuzemskega blaga za dame in gospode.

Očala, ščipalce, umetna očesa, daljnogled, foto-aparate, toplo-mere, barometre itd. kupite v veliki izbiri najcenejše pri

Fr. P. Zajec

izprašan optik in urar
LJUBLJANA, Stari trg 9.

Velika zaloga vsakovrstnih ur, zlatnine in srebrnine.
Ceniki brezplačno.

Dr. Pirčeva sladna kava

je prvovrsten domači izdelek, s katerim pripravite zdravo, izdatno, redilno in ceneno pijačo za Vas in Vaše otroke.

Dr. Pirčeva sladna kava je prav prijetnega okusna jo pijo odrasli kot otroci z užitkom.

